

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Adresa nr. 18196/2023 din data de 20.10.2023

Biroul permanent al Senatului

L. 588 / 24.10.2023

Domnului Mario-Ovidiu Oprea
Secretar General al Senatului României

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. 4555 din 18.09.2023 prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii, spre avizare, „*Propunerea legislativă pentru creșterea siguranței rutiere, precum și pentru modificarea și completarea OUG nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal (b507/12.09.2023)*”, vă comunicăm că aceasta a fost analizată în ședința din data de 17 octombrie 2023 a Comisiei nr. 1 - reunită „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la solicitarea de avizare a propunerii legislative, având în vedere prevederile art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii, precum și interpretarea dată de Curtea Constituțională sintagmei „acte normative ce privesc activitatea autorității judecătorești”, Comisia a reținut că nu se impune emiterea unui aviz de către Consiliul Superior al Magistraturii, urmând a fi exprimat un punct de vedere.

I. În continuare, analizându-se propunerea legislativă înaintată, Comisia a reținut că, în ceea ce privește **modificarea și completarea O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată**, se impun următoarele observații:

Propunerea legislativă mărește durata în care persoana care nu deține permis de conducere și a fost condamnată, prin hotărâre definitivă, pentru oricare dintre infracțiunile prevăzute la art. 334, art. 335 alin. (1), art. 336, art. 337, art. 338 alin. (1) și art. 339 alin. (2) - (4) din Codul penal sau pentru o infracțiune care a avut ca rezultat uciderea sau vătămarea corporală a unei persoane, săvârșită ca urmare a nerespectării regulilor de circulație, precum și persoana al cărei permis de conducere a fost anulat în condițiile art. 114 alin. (1) lit. a) - d) sau ale art. 115 alin. (1) are dreptul de a se prezenta la examen pentru obținerea permisului de conducere, respectiv pentru obținerea unui nou permis de conducere:

Tel: (+40)21-311.69.02
Fax: (+40)21-311.69.01

Website: www.csm1909.ro
Email: secretar_general@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

- de la 6 luni (în actuala reglementare) la 10 ani (în propunerea legislativă) de la data executării pedepsei amenzii sau a pedepsei în regim de privare de libertate;

- de la un an (în actuala reglementare) la 3 ani (în propunerea legislativă) de la data grațierii totale ori a restului de pedeapsă, de la data rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care s-a dispus suspendarea executării pedepsei sub supraveghere sau de la data împlinirii termenului de prescripție a executării pedepsei.

Comisia a constatat că propunerea de modificare a art. 24 alin. (6) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2002 nu are efecte în privința persoanei condamnate prin hotărâre definitivă la pedeapsa amenzii penale.

Astfel, potrivit art. 24 alin. (6) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, la intervenirea reabilitării, persoana condamnată pentru infracțiunile menționate în cuprinsul textului legal are dreptul de a se prezenta pentru obținerea permisului/pentru obținerea unui nou permis de conducere.

Potrivit art. 165 din Codul penal, în cazul amenzii, reabilitarea are loc de drept, dacă în decurs de 3 ani condamnatul nu a mai săvârșit o altă infracțiune. Termenul de 3 ani se calculează din momentul în care amenda a fost achitată integral sau executarea ei s-a stins în orice alt mod, conform art. 167 alin. (2) din Codul penal. Dacă amenda a fost achitată integral subsecvent rămânerii definitive a hotărârii de condamnare, în termen de 3 ani de la această dată intervine reabilitarea de drept a condamnatului iar acesta se poate prezenta pentru obținerea permisului/pentru obținerea unui nou permis de conducere. În cazul în care nu achită amenda, aceasta se prescrie în termen de 3 ani de la data rămânerii definitive a hotărârii, conform art. 162 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Codul penal, dată de la care începe să se calculeze termenul de reabilitare de 3 ani, conform art. 167 alin. (2) din Codul penal.

Astfel, mărirea intervalului temporal, calculat de la data executării pedepsei, în care o persoană are dreptul de a se prezenta la examen pentru obținerea permisului/pentru obținerea unui nou permis de conducere, de la 6 luni la 10 ani, nu are aplicabilitate în cazul persoanelor condamnate la plata amenzii penale, întrucât la intervenirea reabilitării persoanele condamnate pentru infracțiunile menționate au dreptul de a se prezenta la acest examen în temeiul art. 24 alin. (6) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2002. Reglementarea momentului intervenirii reabilitării ca punct terminis în raport de care persoana condamnată dobândește dreptul de a se prezenta la examen pentru obținerea permisului de conducere/unui nou permis de conducere, este pe deplin justificată prin raportare la dispozițiile art. 169 alin. (1) din Codul penal, având în vedere că prin reabilitare încetează pentru viitor toate consecințele juridice ale condamnării (decăderi, interdicții, incapacități), printre care și interdicția de a obține permisul/un nou permis de conducere.

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

Comisia a constatat, de asemenea, că propunerea legislativă este lipsită de efecte/are efecte limitate și în ceea ce privește persoanele condamnate prin hotărâre definitivă la pedeapsa închisorii în regim privativ de libertate (executare efectivă).

În situația în care pedeapsa aplicată este închisoarea care nu depășește 2 ani, dacă în decurs de 3 ani de la data executării pedepsei principale condamnatul nu săvârșește o altă infracțiune, intervine reabilitarea de drept a condamnatului (art. 165 din Codul penal coroborat cu art. 167 alin. (1) din Codul penal).

Astfel, mărirea intervalului temporal, calculat de la data executării pedepsei, în care o persoană are dreptul de a se prezenta la examen pentru obținerea permisului/pentru obținerea unui nou permis de conducere, de la 6 luni la 10 ani nu are aplicabilitate nici în cazul persoanelor condamnate la pedeapsa închisorii care nu depășește 2 ani, față de dispozițiile art. 24 alin. (6) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2002.

În situația în care pedeapsa aplicată este închisoarea mai mare de 2 ani, reabilitarea judecătorească poate interveni, potrivit art. 166 alin. (1) din Codul penal, după trecerea unui termen de 4 ani (în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, dar care nu depășește 5 ani), a unui termen de 5 ani (în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani), a unui termen de 7 ani (în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani sau în cazul pedepsei detențiunii pe viață, comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii) sau a unui termen de 10 ani (în cazul condamnării la pedeapsa detențiunii pe viață, considerată executată ca urmare a grațierii, a împlinirii termenului de prescripție a executării pedepsei sau a liberării condiționate). Aceste termene se calculează de la data când a luat sfârșit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris.

Având în vedere limitele de pedeapsă pentru infracțiunile prevăzute de art. 334, art. 335 alin. (1) și (2), art. 336, art. 337, art. 338 alin. (1) și art. 339 alin. (2) - (4) din Codul penal și intervenirea unor eventuale cauze de agravare răspunderii penale (e.g., recidiva postexecutorie), termenele de reabilitare vor fi de 4 ani, 5 ani sau 7 ani de la data când a luat sfârșit executarea pedepsei principale sau de la data când aceasta s-a prescris. În ceea ce privește infracțiunile care au avut ca rezultat uciderea sau vătămarea corporală a unei persoane, săvârșite ca urmare a nerespectării regulilor de circulație, *teoretic*, pot exista, în funcție de infracțiunea săvârșită și pedeapsa aplicată de instanță, termene de reabilitare de 4 ani, 5 ani, 7 ani sau, excepțional, de 10 ani.

Astfel, termenul de reabilitare are o durată mai redusă (sau, excepțional, egală) cu termenul de 10 ani de la împlinirea căruia persoana condamnată ar avea dreptul de a se prezenta la examen pentru obținerea permisului de conducere/unui nou permis de conducere.

Tel: (+40)21-311.69.02
Fax: (+40)21-311.69.01

Website: www.csm1909.ro
Email: secretar_general@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

Or, conform art. 24 alin. (6) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2002, la intervenirea reabilitării, persoana condamnată are dreptul de a se prezenta la examen pentru obținerea permisului de conducere, respectiv pentru obținerea unui nou permis de conducere, ceea ce lipsește de consecințe practice, în cvasimajoritatea cazurilor, mărirea perioadei interdicției de la 6 luni (în actuala reglementare) la 10 ani (în propunerea legislativă).

Comisia a arătat că, în cazul în care inițiatorii urmăresc instituirea un regim derogatoriu de la efectele reabilitării, prevăzute de art. 169 alin. (1) din Codul penal, acesta trebuie să fie clar reglementat, pentru a evita dificultăți de interpretare. Mai mult, este necesar ca propunerea legislativă să privească în mod corespunzător și situația reglementată la art. 24 alin. (6) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2002, în condițiile în care, de lege lata, interdicția obținerii unui permis de conducere/unui nou permis de conducere nu mai poate subzista după intervenirea/constatarea reabilitării judecătorești/de drept.

În ceea ce privește modificarea alin. (4) al art. 24¹, Comisia a constatat că în conținutul propunerii de modificare a alin. (4) al art. 24¹ se face trimitere în mod eronat la art. 103 alin. (2) lit. a) și art. 103 alin. (3) lit. i), întrucât alineatele (2) și (3) ale art. 103 nu sunt structurate pe litere. Astfel, este necesar a se identifica în mod clar contravențiile a căror săvârșire conduce la obligativitatea urmăririi unui curs de conducere auto defensivă.

De asemenea, în mod eronat, în conținutul proiectului de lege este menționat art. 241 alin. (4), în loc de 24¹ alin. (4).

În ceea ce privește contravenția prevăzută la art. 102 alin. (4) lit. a), Comisia a constatat, având în vedere că depășirea de către conducătorul de autovehicul cu mai mult de 80 km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus este introdusă, de lege ferenda, în sfera ilicitului penal, că este pe deplin justificată completarea textului art. 102 alin. (4) lit. a) cu mențiunea „*dacă fapta nu reprezintă infracțiune*”, pentru a consacra caracterul subsidiar al răspunderii contravenționale față de răspunderea penală.

În ceea ce privește introducerea la art. 103 alin. (1), după lit. d), a literelor d¹), respectiv d²), Comisia a constatat că art. 24¹ alin. (4) reglementează atât facultatea (art. 24¹ alin. (4) teza I), cât și obligația (art. 24¹ alin. (4) teza a II-a) de a urma un curs de conducere auto defensivă. Astfel, pentru claritatea reglementării, art. 103 alin. (1) lit. d²) ar putea avea următorul conținut: „*d²) până la parcurgerea cursului de conducere auto defensivă în situația prevăzută de art. 24¹ alin. (4) teza a II-a.*”

II. Distinct de modificările propuse a fi aduse O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, Comisia a constatat că se propune **modificarea Legii nr. 286/2009**

privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare.

În ceea ce privește introducerea la articolul 336, după alineatul (3), a unui nou alineat, respectiv alin. (4), cu următorul cuprins: *„(4) În cazurile prevăzute la alin. (1)-(3), confiscarea vehiculului este obligatorie, în condițiile art. 112”,* Comisia a constatat următoarele:

Măsurile de siguranță au drept scop înlăturarea unei stări de pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală. Acestea se iau față de persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penal, nejustificată, putându-se lua și în situația în care făptuitorului nu i se aplică o pedeapsă (art. 107 din Codul penal).

Confiscarea vehiculului în cazul săvârșirii infracțiunii de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a altor substanțe se dispune în condițiile art. 112 alin. (1) lit. b), alin. (2), alin. (3), alin. (5) și alin. (6) din Codul penal.

Confiscarea specială se dispune atunci când judecătorul de cameră preliminară (sesizat în condițiile art. 549¹ din Codul de procedură penală) sau instanța de judecată apreciază că există o stare de pericol prin lăsarea în circulație a anumitor bunuri, iar prin luarea măsurii confiscării speciale se poate înlătura starea de pericol, verificându-se de asemenea dacă măsura de siguranță este proporțională cu scopul urmărit prin aceasta.

Revenind la propunerea legislativă, Comisia a constatat că, în viziunea inițiatorilor legii, confiscarea vehiculului condus în ipotezele reglementate de alin. (1) – (3) ale art. 336 din Codul penal *„este obligatorie, în condițiile art. 112”*. Mențiunea este în sine contradictorie - astfel, pe de o parte, confiscarea ar fi obligatorie (ceea ce ar exclude orice verificări ale judecătorului/instanței cu privire la proporționalitate și la scopul măsurii de siguranță), iar pe de altă parte, confiscarea se realizează în condițiile art. 112 din Codul penal, ceea ce presupune analiza de către judecător/instanță a condițiilor impuse de art. 112 și art. 107 din Codul penal.

Comisia a precizat că legiuitorul a prevăzut cazuri de confiscare specială obligatorie – e.g., în ipoteza infracțiunilor de corupție (în cazul infracțiunii de luare de mită, art. 289 alin. (3) din Codul penal prevede că *„Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent”*; în cazul infracțiunii de dare de mită, art. 290 alin. (5) prevede că *„Banii, valorile sau orice alte bunuri oferite sau date sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent”*; în cazul infracțiunii de trafic de influență, art. 291 alin. (2) prevede că *„Banii, valorile sau orice alte bunuri primite sunt supuse confiscării, iar când acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent”*; în cazul infracțiunii de cumpărare de influență, art. 292 alin. (4) prevede că *„Banii, valorile sau orice alte bunuri date sau oferite sunt supuse confiscării, iar dacă acestea nu se mai găsesc, se dispune confiscarea prin echivalent”*). De asemenea, art. 16 alin. (1) din Legea

nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri prevede că *„Drogurile și alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunilor prevăzute la art. 2 - 9 se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani”* iar potrivit alin. (2) al art. 16 *„Se confiscă, de asemenea, banii, valorile sau orice alte bunuri dobândite prin valorificarea drogurilor și a altor bunuri prevăzute la alin. (1) ”.*

Astfel, Comisia a reținut că este neclar dacă în viziunea inițiatorilor s-a încercat reglementarea unui caz de confiscare specială obligatorie ori dacă măsura de siguranță este supusă analizei judecătorului/instanței de judecată conform art. 112 din Codul penal, care va aprecia dacă valoarea vehiculului condus în ipotezele reglementate de alin. (1) – (3) ale art. 336 din Codul penal nu este vădit disproporționată față de natura și gravitatea faptei, pentru a se dispune confiscarea în parte, prin echivalent bănesc, ținând seama de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce și de contribuția bunului la aceasta. De asemenea, prin raportare la dispozițiile art. 112 din Codul penal, judecătorul/instanța analizează dacă se impune confiscarea echivalentului în bani a vehiculului (în întregime/în parte), dacă vehiculul nu aparține infractorului, iar persoana căreia îi aparține nu a cunoscut scopul folosirii acestuia. Mai mult, analiza judecătorului/a instanței va avea în vedere și scopul măsurilor de siguranță, astfel cum este prevăzut de art. 107 din Codul penal, respectiv înlăturarea unei stări de pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală.

În ceea ce privește introducerea în sfera ilicitului penal a faptei conducătorilor de autovehicule care depășesc limita legală cu mai mult de 80km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus, prin introducerea în Codul penal a unui nou articol, respectiv art. 338¹, Comisia a reținut următoarele:

O observație se impune în legătură cu limitarea mijloacelor de probă prin care poate fi constatată depășirea cu mai mult de 80 km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus, la mijloacele tehnice omologate și verificate metrologic.

Această mențiune este preluată din reglementarea contravențiilor prevăzute de art. 102 alin. (3) lit. e) - *„depășirea cu mai mult de 50 km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus, constatată, potrivit legii, cu mijloace tehnice omologate și verificate metrologic”*, respectiv art. 102 alin. (4) lit. a) - *„depășirea cu mai mult de 70 km/h a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus, constatată, potrivit legii, cu mijloace tehnice omologate și verificate metrologic”.*

Reglementarea din O.U.G. nr. 195/2002 privind circulația pe drumurile publice, republicată, este justificată, având în vedere că împrejurările de fapt în care se săvârșesc aceste

contravenții rutiere fac imposibilă administrarea unei alte probe cu aceeași valoare științifică în privința aceluiași fapt de probat (viteza autovehiculului la momentul măsurării).

Însă, într-un proces penal, este posibilă administrarea și a altor mijloace de probă (e.g., expertiza tehnică auto), mai ales că pot exista situații când infracțiunea nu este flagrantă, nefiind astfel constatată cu mijloace tehnice omologate și verificate metrologic. Mai mult, pot exista situații în care această infracțiune intră în concurs cu alte infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice, ipoteze în care se dispune în procesul penal efectuarea unui raport de expertiză tehnică pentru a se stabili, printre altele, viteza vehiculului la un anumit moment.

De altfel, nicio infracțiune reglementată de Codul penal ori legile speciale nu este condiționată de caracterul flagrant al acesteia, după cum nicio infracțiune nu cunoaște o astfel de limitare a mijloacelor de probă care pot fi administrate în cadrul procesului penal.

În ceea ce privește alin. (2) al art. 338¹ – „Confiscarea autovehiculului este obligatorie, în condițiile art. 112”, trebuie avute în vedere observațiile din propunerea legislativă care vizează introducerea la articolul 336 a alin. (4), cu același conținut.

De asemenea, Comisia a arătat că introducerea în sfera ilicitului penal a acestei infracțiuni trebuie motivată extrem de riguros, cu analize privind frecvența săvârșirii acestor fapte și a urmărilor produse, față de jurisprudența Curții Constituționale în aplicarea principiului *ultima ratio*.

Trimiterea din propunerea legislativă la accidente rutiere din România nu este particularizată cu numărul de accidente și numărul de decese cauzate de depășirea limitei legale a vitezei maxime admise pe sectorul de drum respectiv și pentru categoria din care face parte autovehiculul condus, ci reprezintă numărul total de accidente rutiere, indiferent de normele legale încălcate.

Din această perspectivă, sunt relevante unele considerații, prezentate de instanța de contencios constituțional în considerentele Deciziei nr. 561 din 15 septembrie 2021 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. I din Legea pentru modificarea art. 369 din Legea nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1076 din 10 noiembrie 2021:

„30. În continuare, Curtea reține că, în exercitarea competenței de legiferare în materie penală, legiuitorul trebuie să țină seama de principiul potrivit căruia incriminarea unei fapte trebuie să intervină ca ultim resort în protejarea unei valori sociale, ghidându-se după principiul *ultima ratio*. În jurisprudența sa, Curtea a apreciat că, în materie penală, acest principiu trebuie interpretat ca având semnificația că legea penală este singura în măsură să atingă scopul urmărit, alte măsuri de ordin civil, administrativ etc. fiind improprie în realizarea acestui deziderat. Mai mult, măsurile adoptate de legiuitor pentru atingerea scopului urmărit trebuie să fie adecvate,

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței Justiției”
(art. 133 alin.1 din Constituție, republicată)

necesare și să respecte un just echilibru între interesul public și cel individual. Curtea a reținut că din perspectiva principiului ultima ratio, în materie penală nu este suficient să se constate că faptele incriminate aduc atingere valorii sociale ocrotite, ci această atingere trebuie să prezinte un anumit grad de intensitate, de gravitate, care să justifice sancțiunea penală (Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, precitată).”

Tot astfel, în considerentele aceleiași decizii sunt prezentate elementele reținute de Curte din analiza unui document al Comisiei Europene:

„25. Curtea observă că în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor către o politică a Uniunii Europene în materie penală: asigurarea punerii în aplicare eficace a politicilor Uniunii Europene prin intermediul dreptului penal, COM(2011)0573, la pct. 2.2.1 - Necesitate și proporționalitate - dreptul penal ca măsură de ultimă instanță (ultima ratio) - se precizează că "anchetele și sancțiunile penale pot avea un impact semnificativ asupra drepturilor cetățenilor și au un efect stigmatizant. Prin urmare, dreptul penal trebuie să rămână întotdeauna o măsură la care se recurge în ultimă instanță. (...) Prin urmare, legiuitorul trebuie să analizeze dacă alte măsuri decât cele de drept penal, de exemplu regimuri de sancțiuni de natură administrativă sau civilă, nu ar putea asigura în mod suficient aplicarea politicii și dacă dreptul penal ar putea aborda problemele mai eficace" (a se vedea și Decizia nr. 405 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 517 din 8 iulie 2016).”

Comisia a apreciat că proiectul de act normativ trebuie să aibă o fundamentare riguroasă, pentru a răspunde jurisprudenței Curții Constituționale și să fie astfel ancorat în nevoile reale de reglementare prin mijloace de drept penal.

Cu deosebită considerație,

Secretar general,
Judecător Andreea SIMONA LEZĂU

Tel: (+40)21-311.69.02
Fax: (+40)21-311.69.01

Website: www.csm1909.ro
Email: secretar_general@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011